

Plan- og bygningsloven

Forholdet til mineralloven og litt om forurensningsloven

Mandatet:

- Utvalget skal vurdere om mineralloven legger godt til rette for effektive og gode avklaringer i overgangen til annet lovverk, og om dagens organisering og oppgavefordeling mellom mineralloven, forurensningsloven og plan- og bygningsloven gir en hensiktsmessig prosess for større mineraluttak. Det skal vurderes om oppgavene kan organiseres bedre enn i dag. Utvalget skal kun foreslå eventuelle endringer i mineralloven, men kan om nødvendig peke på behov for endringer i annet lovverk.

Kort om rettigheter og tillatelser etter mineralloven:

- **Leterett:** rett til å lete etter mineralske forekomster
 - Minerallovens kapittel 2. Innebærer å lete overfladisk. Kun varslingsplikt.
- **Undersøkelsesrett:** rett til å undersøke etter mineralske forekomster
 - Minerallovens kapittel 3 (grunneiers mineraler). Før man starter nødvendige undersøkelser, må også tillatelse fra annet regelverk innhentes, jfr. mineralloven § 5
- **Utvinningsrett og drift: rett til å utnytte de mineralske forekomstene**
 - Minerallovens kapittel 5, 6 og 8
 - Dersom uttaket er på over 500 m³, er tiltaket meldepliktig til DMF
 - Dersom uttaket er på over 10 000 m³, må utvinner søke om driftskonsesjon – og det same for alle uttak av naturstein
 - Det er også en forutsetning at en må ha tillatelse, godkjenning, arealplan, og konsesjon etter annen lovgivning, jfr. mineralloven § 5
 - Blant annet etter plan- og bygningsloven

- **Minerallova § 5:**

- «Tillatelser etter denne lov erstatter ikke krav om tillatelse, godkjenning, arealplan eller konsesjon etter annen lovgivning. Leting, undersøkelse, utvinning og drift på mineralske forekomster kan bare utøves innenfor de begrensninger som følger av denne lov¹ og annen lovgivning.²»

Innledende om planprosess for mineralsaker

- Minerallovens regler om driftskonsesjon endrer ikke det grunnleggende juridiske utgangspunktet om at arealbruken hovedsaklig fastlegges etter plan- og bygningsloven, hovedsakelig med kommunen som planmyndighet
- Tiltakshaver er selv ansvarlig for å innhente nødvendige tillatelser
- Kommunens myndighet til å regulere bruk av områder er ikke berørt av mineralloven
- Nødvendige avklaringer etter plan- og bygningsloven (pbl.) er derfor en forutsetning for å kunne starte drift på mineralske forekomster

Planstyresmakt

FRÅ NASJONALE FORVENTNINGAR 2019-2023

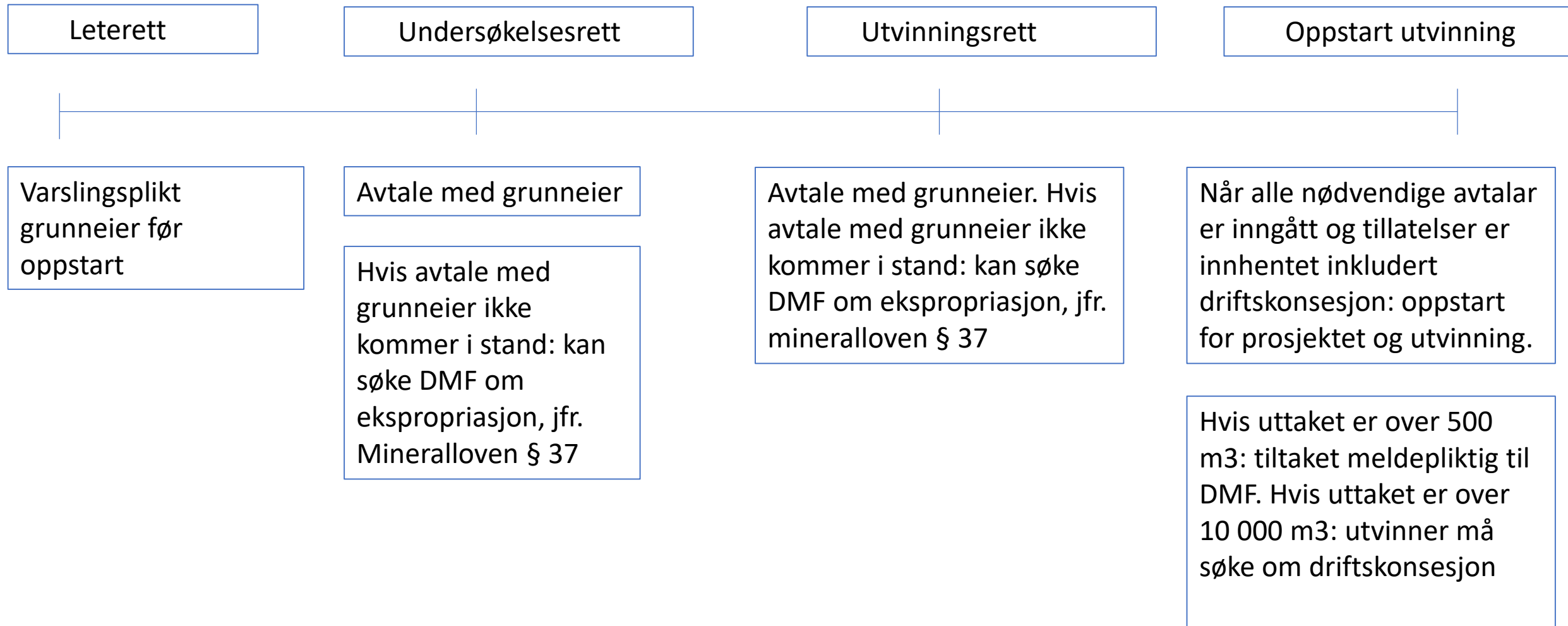
- Mineralressursar Noreg har viktige mineralressursar som kan gi grunnlag for verdiskaping og arbeidsplassar. Regional og kommunal planlegging er eit viktig verktøy for å sikre at mineralførekomstar som kan vere aktuelle framtidige uttak er tilgjengelege, samtidig som ein tek miljø- og samfunnsomsyn. Mineraluttak har lang tidshorison, og det er behov for meir føreseielege rammer for investeringar, uttak og opprydding. Uttak av byggjeråstoff (pukk, grus, sand) til byggje og anleggsføremål med korte transportavstandar og reduserte klimagassutslepp er viktig. God arealplanlegging kan medverke til det. I tillegg er det viktig å gjenvinne mineralske massar av god kvalitet som byggjeråstoff, der det er mogleg. Det kan redusere presset på bynære grus- og pukkressursar og behovet for massetransport. Ei heilskapleg vurdering av massehandtering i plansamanheng kan vere eit nyttig verkemiddel for å avklare dette.

Oversikt - samspillet mellom settet av tillatelser som er aktuelle:

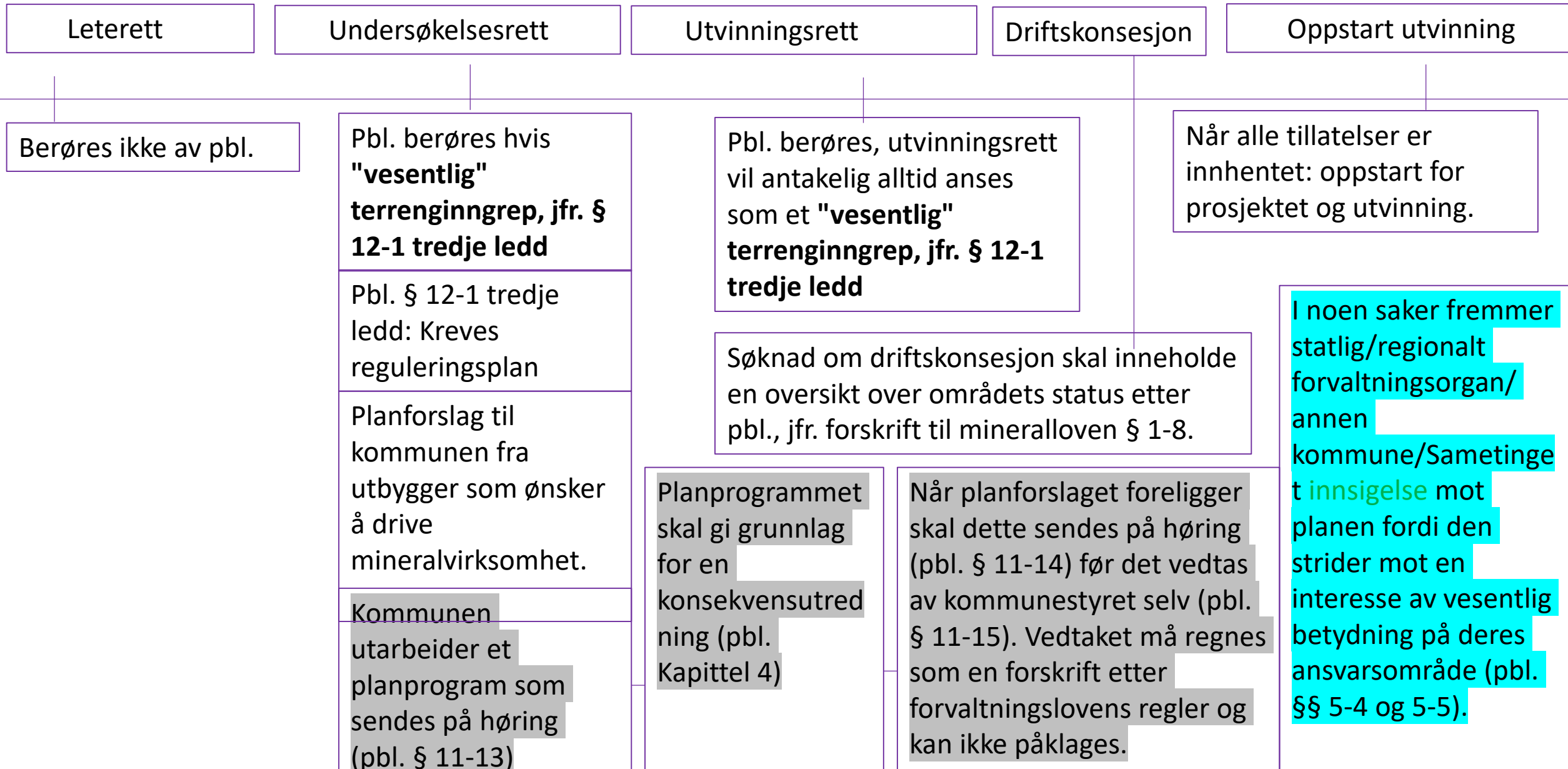
Tema	Plan- og bygningsloven	Mineralloven	Forurensningsloven
Rettighet til grunn	Reguleringsplan er grunnlag for evt ekspropriasjon. Reguleringsplan gir en varig planavklaring.	Ekspropriasjonshjemmel (Sikres i de aller fleste tilfellene ved avtale med grunneier.)	
Drift		Fastsettes i driftsplan, ut fra hensyn til sikker drift og ressursutnyttelse.	
Innsyn, skjerming	Fastsettes i reguleringsplan.	Mineralloven § 2	
Tiltak i randsonen	Fastsettes i reguleringsplan.	Mineralloven § 2	
Støy, utslipp til luft og vann	Evt skjerping av krav som framgår av forurensningsforskriften, f eks om driftstid.	Mineralloven § 2	Gitt i forskrift eller ved egen behandling.
Andre miljøtiltak	Areal til og utforming av aktuelle tiltak fastsettes i reguleringsplan.	Økonomisk sikkerhet for opprydding og sikring.	
Annen arealbruk i bruddområdet	Avklares i reguleringsplan.		
Atkomst; transport	Avklares i reguleringsplan.		
Opprydding		Krav til sikring, fjerning av installasjoner mm fastsettes i driftsplan.	Økonomisk sikkerhet for tiltak kan kreves.
Istandsetting	Terrengforming fastsettes i reguleringsplan.	Krav til beplantning mm forankres i driftsplan.	
Etterbruk	Avklares i reguleringsplan.		

Kilde: Temaveileder om plan- og bygningsloven og uttaket av mineraler – KMD (2011)

Tidsakse: oversikt over prosessen for grunneiers mineraler i mineralsaker – mineralloven

Tidsakse: oversikt over planprosessen for mineralsaker – pbl.

Særlig om prosessen dersom innsigelse mot reguleringsplanen fremmes:

- I noen saker fremmer statlig eller regionalt forvaltningsorgan, en annen kommune eller Sametinget innsigelse mot planen fordi den strider mot en interesse av vesentlig betydning på deres ansvarsområde (pbl. §§ 5-4 og 5-5)
 - DMF kan inngi innsigelse
- I slike tilfeller skal fylkesmannen megle med sikte på å finne en kompromissløsning hvis innsigelsen blir fastholdt
- Fører ikke meklingen til en løsning som kommunen vil akseptere, må planen bringes inn for departementet til avgjørelse (pbl. §§ 5-6 og 11-16)

Tidsakse: oversikt planprosessen for mineralsaker – forurensningsloven

Leterett

Berøres ikke av forurensningsloven

Undersøkelserett

Om forurensningsloven kommer til anvendelse på dette stadiet beror på om undersøkelsesretten vil innebære forurensning.

De mest omfattende undersøkelsesrettene vil innebære kjerneboringer og større prøveuttak av masse. Hvis massen skal dumpes og hvis forurensning skjer ved utbygging av og kjøring på vei inn til undersøkelsesuttaket som kan medføre forurensning, kreves tillatelse fra forurensningsmyndighetene, jfr. forurensningsloven § 11.

Utvinningsrett

Utvinningsrett vil som regel innebære forurensning i form av støy og utslipp i luft og i vann. Utslippstillatelse kreves, jfr. forurensningsloven § 11.

Det følger av plan- og bygningsloven § 12-7 første ledd, nr. 3, at reguleringsplanen kan fastsette grenseverdier for tillatt forurensning. Dette kan også reguleres ytterligere i forskrift etter forurensningsloven.

Oppstart utvinning

Når alle tillatelser er innhentet og søknader er godkjent: oppstart for prosjektet og utvinning.

Økonomisk sikkerhet for opprydning kan også kreves etter forurensningsloven § 63.

Andre modellar I:

- **Akvakulturverksemd:** plan og konsesjonsprosess langt på veg harmonisert i lov. **Kan gi løyve hvis**
- Miljømessig forsvarlig
- I samsvar med arealplanar etter pbl og verneplanar (nærare regulert i akvakulturlova § 15)
- Avveging av arealinteresser etter akvakulturlova § 16 er gjort
- **OG DET ER GITT LØYVE ETTER:**
- matlova, dyrevelferdslova, forureiningslova, havne- og farvannslova og vannressurslova

Altså:

- Koordinert i tid mht. planspørsmålet
- Koordinert innholdsmessig mht. planspørsmålet
 - Krevjande: nærare grensegang mot kva kommunen kan regulere
 - Ex. Debattten om lukka merder
- Koordinert mellom ulike sektorstyresmakter, men som de ser betyr ikkje at ein «slepp» løyve frå andre sektorstyresmakter – tvert om – gjerne omtala som at desse har «veto-rett», og slik representerer interesser som har stort gjennomslag
- (I tillegg kjem sektorovergripande regelverk som naturmangfaldlova)

Andre modeller II:

- Energiltak jf. energilova, vassressurslov og vassdragsreguleringslov:
- Ikkje krav om reguleringsplan jf. plan- og bygningslova § 12-1 tredje ledd
- Mogleg å gjera om konsesjon til statleg arealplan jf. energilova § 3-1 fjerde ledd
- Kan bli reversert av Stortinget i desse dagar... (må lovendring til). Vanskeleg å sjå kor omfattande endringar som evt. blir vedteke

Eksempel på prosess i gruvesak: Nussir-saken

- Undersøkelseretter tildelt i perioden april 1997 – mars 2014.
- Utvinningsretter tildelt i perioden juni 2006 – januar 2015.
- Reguleringsplan vedtatt av Kvalsund kommune 8. mai 2012.
 - Det kom innsigelse til planen og planen ble derfor brakt inn til departementet for avgjørelse.
 - Godkjent reguleringsplan ved vedtak fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet 20. mars 2014
- Søkte til Direktoratet for mineralforvaltning om driftskonsesjon til utvinning 6. mai 2016
- Tillatelse etter forurensningsloven til gruvedrift med deponering av avgangsmasser i sjødeponi i Repparfjorden ved Miljødirektoratets vedtak 15. januar 2016
 - Vedtaket ble etter klagebehandling opprettholdt ved Klima- og Miljødepartementets vedtak 19. desember 2016
- Søknad om driftskonsesjon etter mineralloven ble iht. § 43 4. ledd, jf. § 17 femte ledd, ble oversendt til NFD 27. september 2017.
 - NFD tildelte driftskonsesjon 14. februar 2019. Etter klage opprettholdt NFD vedtaket om driftskonsesjon 29. november 2019.
- Pressedekning i august 2020 tilsier at klagere vil ta ut søksmål mot staten.

